

УДК 339.9-044.922

Людмила Сергіївна МЕЛЬНИК

PhD, доцент кафедри смарт-економіки

Київський національний університет технологій та дизайну,

Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-3832-0101>

Роман РУДЕНКО

магістр, кафедри смарт-економіки,

Київський національний університет технологій та дизайну,

Київ, Україна

КОНКУРЕНЦІЯ В УМОВАХ СВІТОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Світ перебуває в стані безпрецедентних змін. Геополітичні шторми, технологічні революції, кліматичні катаклізми та соціальні метаморфози – кожен із цих процесів окремо вже є потужним каталізатором трансформацій. Їхня синергія створює складну, динамічну та часто непередбачувану екосистему, в якій традиційні правила гри втрачають свою актуальність. В епіцентрі цих тектонічних зрушень опиняється конкуренція – фундаментальна рушійна сила економічного розвитку, яка зазнає глибоких і якісних змін.

На першому плані постає технологічно-економічна революція. Штучний інтелект, великі дані, блокчейн, біотехнології, квантові обчислення – ці інновації не просто змінюють інструменти та методи ведення бізнесу, вони переосмислюють саму сутність галузей. Зникають бар'єри для входу на ринок, з'являються абсолютно нові форми конкуренції, засновані на інтелектуальній перевазі та здатності до швидкої адаптації. Компанії, які не встигають освоїти нові технології, ризикують опинитися на узбіччі історії, незалежно від їхнього минулого успіху. Водночас, технологічний прогрес відкриває безмежні можливості для створення унікальних продуктів і послуг, оптимізації процесів та завоювання нових ніш. Конкурентна боротьба дедалі більше переміщується у віртуальний простір, де швидкість, гнучкість та інноваційність стають ключовими факторами перемоги.

Другим потужним чинником трансформації є зміна геополітичного ландшафту. Поляризація світу, торговельні війни, регіональні конфлікти та переформатування глобальних альянсів безпосередньо впливають на умови конкуренції. Руйнуються усталені ланцюги постачання, виникають нові протекціоністські бар'єри, змінюються правила міжнародної торгівлі. Компаніям доводиться переосмислювати свої стратегії виходу на міжнародні ринки, диверсифікувати виробництво та шукати нові партнерства в умовах зростаючої невизначеності. Конкурентна перевага в таких умовах часто залежить від здатності компанії до геополітичної гнучкості, вміння адаптуватися до мінливих політичних реалій та будувати стійкі міжнародні зв'язки.

Третім важливим аспектом є глобальна кліматична криза. Зростаюча усвідомленість екологічних проблем та тиск з боку суспільства і регуляторів змушують компанії переходити до більш стійких моделей ведення бізнесу. "Зелена" конкуренція стає новою нормою. Перевагу отримують ті, хто здатен пропонувати екологічно чисті продукти та послуги, впроваджувати енергоефективні технології та мінімізувати свій екологічний слід. Сталий розвиток перестає бути просто соціальною відповідальністю бізнесу і перетворюється на ключовий фактор конкурентоздатності. Споживачі дедалі частіше віддають перевагу

екологічно свідомим брендам, а інвестори звертають увагу на ESG-критерії при прийнятті рішень.

Нарешті, соціальні та культурні трансформації також відіграють значну роль у формуванні нової конкурентної реальності. Зміна демографічної структури, зростання вимог до соціальної справедливості, еволюція цінностей та споживчих переваг – усі ці фактори впливають на те, які продукти та послуги будуть затребувані на ринку. Компанії, які розуміють ці глибинні соціальні зрушення та вміють адаптувати свою пропозицію до нових потреб, отримують значну конкурентну перевагу. Інклюзивність, різноманітність, соціальна відповідальність та автентичність стають не просто модними трендами, а важливими елементами успішної конкурентної стратегії.

В умовах цих багатогранних трансформацій конкуренція набуває нових рис. Вона стає менш передбачуваною, більш інтенсивною та вимагає від компаній не лише ефективності та інноваційності, але й здатності до глибокої адаптації та стратегічного передбачення. Переможцями в цій новій епосі стануть ті, хто зможе:

- Швидко освоювати та інтегрувати нові технології, перетворюючи їх на джерело конкурентних переваг.
- Будувати гнучкі та стійкі ланцюги постачання, мінімізуючи ризики, пов'язані з геополітичною нестабільністю.
- Інтегрувати принципи сталого розвитку у всі аспекти своєї діяльності, відповідаючи на зростаючий запит суспільства та регуляторів.
- Глибоко розуміти соціальні та культурні тренди, пропонуючи продукти та послуги, які відповідають еволюціонуючим потребам споживачів.
- Розвивати культуру безперервного навчання та експериментування, щоб швидко адаптуватися до мінливого середовища.
- Формувати стратегічні партнерства та колаборації, щоб посилити свої позиції на ринку та отримати доступ до нових знань і ресурсів.

Конкуренція в умовах світових трансформаційних процесів – це не лише боротьба за частку ринку, але й боротьба за майбутнє. Це виклик для лідерів, які повинні мати стратегічне бачення, сміливість приймати нестандартні рішення та здатність вести свої компанії через бурхливі води глобальних змін. Водночас, це і величезна можливість для тих, хто готовий прийняти нові правила гри та використати потенціал технологічних, геополітичних, екологічних та соціальних трансформацій для створення нових цінностей та досягнення сталого успіху. Епоха тектонічних зрушень – це епоха безпрецедентних можливостей для тих, хто здатен мислити нестандартно, діяти рішуче та адаптуватися швидко.

Література

1. Грущинська Н. М. Метаморфози глобального світового середовища в сучасних умовах. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-7>
2. Олійник, К. (2024). «АРЕНИ» майбутнього як середовище реалізації трансформаційних процесів: потенціал і обмеження цифровізації в умовах гіперконкуренції. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 336(6), 328-334. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-53>